

Rekenkamer Heerlen

Jaarverslag 2020 – Onderzoekprogramma 2021

Colofon

Rekenkamer Heerlen

Lieve Schouterden, voorzitter tot 10 februari 2020

Margriet van Tulder, voorzitter vanaf 17 december 2020

Etienne Lemmens, plaatsvervangend voorzitter

Contactgegevens

Griffie Heerlen, griffie@heerlen.nl

Maart 2021

Inhoud

Voorwoord	4
1 Activiteiten Rekenkamer 2020	5
1.1 Overleg WFA	5
1.2 Onderzoeken.....	5
2 Financiële verantwoording 2020.....	6
3 Jaarplan 2021	6
3.1 De keuze van onderzoeken	6
3.2 Longlist van onderzoeksthema's.....	7
3.3 Het onderzoeksprogramma	7
4 Begroting 2021	10
4.1 Begroting rekenkamer Heerlen 2021.....	10
Bijlage. Nevenfuncties leden Rekenkamer Heerlen	11

Voorwoord

Hierbij biedt de Rekenkamer Heerlen het Jaarverslag 2020 aan, legt verantwoording af over uitgevoerde activiteiten en onderzoekswerkzaamheden. Tevens treft u het onderzoeksprogramma en de begroting voor 2021 aan.

2020 was een in meerdere opzichten uitzonderlijk jaar. In de eerste plaats vanwege het corona-virus. In de tweede plaats vanwege de wisseling van de wacht bij de rekenkamer. Lieve Schousterden verwisselde het voorzitterschap van de rekenkamer met de (tijdelijke) opvulling van de vacature van algemeen directeur van de gemeente Heerlen. Dat gebeurde in februari 2020.

De plaatsvervangend voorzitter, Etienne Lemmens, nam de lopende zaken waar en heeft de Werkgroep Financial Audit ondersteund in de sollicitatieprocedure voor een nieuwe voorzitter. Dat heeft erin geresulteerd dat medio december 2020 Margriet van Tulder door de gemeenteraad van Heerlen is benoemd als voorzitter.

2020 krijgt dan ook een uitzonderlijk jaarverslag. In de interimperiode tussen 2 reguliere voorzitters zijn weinig nieuwe onderzoeken opgestart (zie verder in dit verslag). Om de nieuwe voorzitter de gelegenheid te geven kennis te maken met de stakeholders in het Heerlense bestuur en in overleg met de WFA een onderzoeksprogramma voor 2021 op te stellen, is het jaarplan bij dit verslag inhoudelijk nog niet helemaal ingevuld.

In 2020 is van het budget dat de Rekenkamer heeft toegekend gekregen, €51.810, in totaal €19.495 besteed. Het bedrag dat resteert is € 32.315. Dit vloeit terug naar de algemene middelen. Voor 2021 is er in de begroting een structurele bezuiniging goedgekeurd van ruim 40% van het budget van de rekenkamer. Er is afgesproken met de WFA dat er, indien dit nodig blijkt, aanvullend budget aan u zal worden gevraagd. Voor de begroting van 2022 en verder kunt u overwegen het budget weer richting de landelijke norm van €1 per inwoner te laten groeien.

In de bijlage vindt u de nevenfuncties van de huidige en plaatsvervangend voorzitter.

Etienne Lemmens, plaatsvervangend voorzitter Rekenkamer Heerlen

Margriet van Tulder, voorzitter Rekenkamer Heerlen

1 Activiteiten Rekenkamer 2020

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de activiteiten in verband met de directievoering en onderzoeken van de rekenkamer.

1.1 Overleg WFA

Vanaf maart is door de plaatsvervangend voorzitter 4 keer overleg gepleegd met de WFA. Voor de WFA zijn 3 notities opgesteld:

- Memo over de wetswijziging Versterking decentrale rekenkamers
- Notitie onderzoek naar Shared Service Centre – Zuid-Limburg (SSC-ZL)
- Notitie besluit onderzoek SSC-ZL en aansluiting onderzoek met 10 rekenkamer(commissie)s naar effectiviteit BsGW

In de eerste memo is ingegaan op de intentie van de wetswijziging 'Versterking decentrale rekenkamers' en de mogelijke gevolgen daarvan voor de Rekenkamer Heerlen. In de memo is geadviseerd om de kwetsbaarheid van de rekenkamer in verband met 1 voorzitter/lid te verminderen en meer rekenkamerleden te benoemen. Daar heeft de WFA niet voor gekozen en is het bestaande model met 1 voorzitter/lid gehandhaafd. Daarop is de wervingsprocedure gestart.

Voorts is ondersteuning verleend aan de WFA ten behoeve van de sollicitatieprocedure voor voorzitter/lid. Dat heeft uiteindelijk geleid tot de benoeming van Margriet van Tulder in december 2020.

Over de notities 'onderzoek SSC-ZL' en de aansluiting bij het onderzoek naar de BsGW zie volgende §.

1.2 Onderzoeken

Doe Mee onderzoek NVRR naar het VN Verdrag Handicap

Het Doe-Mee onderzoek van de NVRR naar het gemeentelijk beleid met betrekking tot het VN Verdrag Handicap. Dit onderzoek is in 2019 uitgevoerd en op 27 mei 2020 besproken in de gemeenteraad. Daar is besloten om de aanbeveling van de Rekenkamer, om transparant en gecompriemd het inclusiebeleid en het integraal plan te publiceren op de Heerlense website, over te nemen.

SSC-ZL

Het raadslid mevr. Hendrik-Berg heeft de Rekenkamer Heerlen verzocht onderzoek uit te voeren naar de gang van zaken bij het SSC-ZL. Het verzoek is in de WFA besproken en besloten is de Rekenkamer te vragen een notitie op te stellen over de voors en tegens van een dergelijk onderzoek. De rekenkamer heeft de notitie opgesteld en geconcludeerd dat er voldoende aanleiding is om een onderzoek naar de besluitvorming inzake het SSC-ZL. Ondanks het gegeven dat de Rekenkamer Maastricht ook een onderzoek verricht heeft, met andere accenten en vraagstelling.

De notitie is in de WFA besproken en de overgrote meerderheid reageerde afwijzend. De rekenkamer heeft een onafhankelijke positie en kan zelfstandig de onderzoeksonderwerpen agenderen. De plaatsvervangend voorzitter achtte het evenwel niet opportuun, in een interimperiode tussen 2 reguliere voorzitters, een dergelijk onderwerp op te pakken.

BsGW

Door 7 Limburgse rekenkamer(commissie)s (Beesel, Bergen, Gennep, Kerkrade, Peel en Maas, Stein en Venlo) is in de zomer van 2020 een gezamenlijk onderzoek aangekondigd naar de effectiviteit en

efficiëntie van de uitvoering van de bij BsGW belegde taken. Daarop zijn de rekenkamer(commissie)s van Sittard-Geleen, Brunssum, Landgraaf en Heerlen aangehaakt. Voordeel is dat in gezamenlijkheid de kosten beperkt gehouden kunnen worden en een gespecialiseerd bureau ingehuurd kan worden. Het onderzoek is in oktober gestart en de het rapport wordt in april 2021 verwacht.

2 Financiële verantwoording 2020

In de onderstaande tabel treft u de verantwoording over de uitgaven van de Rekenkamer Heerlen.

Omschrijving	Besteed uren	Uitgaven in €	Budget in €
			51.810
Directievoering, overleg en regie (incl. overleg en sollicitatie)	32	2.545	
Beleidsplan VNVerdrag Handicap NVRR (2019)	14	1.120	
Onderzoeksbegeleiding BsGW	8,75	700	
Uitbesteed onderzoek BsGW	-	12.810	
Diverse notities opstellen	5,5	440	
Opstellen jaarverslag en jaarplan 2019/20	8	640	
Diversen	-	1.240	
Subtotaal uitgaven		19.495	
Uitgaven			-19.495
Budgetoverschot			32.615

Er zijn onderzoeksuren gedeclareerd in verband met het Doe-Mee onderzoek van de NVRR naar het gemeentelijk beleid met betrekking tot het VN Verdrag Handicap. Dit onderzoek is in 2019 uitgevoerd en op 27 mei 2020 besproken in de gemeenteraad. Daar is besloten om de aanbeveling van de Rekenkamer, om transparant en gecompriemd het inclusiebeleid en het integraal plan te publiceren op de Heerlense website, over te nemen.

In de rekening 2020 zijn de onderzoeksuren en het aanbestede bedrag voor het gezamenlijke onderzoek naar BsGW opgenomen. Diverse advies-notities zijn opgesteld voor de WFA. Onder diversen valt o.a. het lidmaatschap van de NVRR en advertentiekosten voor de vacature van voorzitter.

3 Jaarplan 2021

3.1 De keuze van onderzoeken

Het voornemen is om dit jaar te blijven werken op basis van de afspraken over de werkwijze van de rekenkamer die in 2015 met u zijn gemaakt. Toen is afgesproken dat de Werkgroep Financial Audit (WFA) actuele en relevante onderzoeksonderwerpen inventariseert. De onderzoeksonderwerpen worden bijgehouden op de zogenaamde Longlist. De rekenkamer zal de onderwerpen beoordelen op de volgende criteria:

1. Er is sprake van een aanmerkelijk maatschappelijk belang en/of
2. Er is sprake van een toegevoegde waarde zoals potentieel leereffect voor raad, college, ambtelijke organisatie en/of
3. Er is sprake van een aanmerkelijk financieel, organisatorisch, bestuurlijk belang

of belang voor de burger en/of

4. Er is sprake van twijfel over de doeltreffendheid en/of
5. Er is sprake van twijfel over de doelmatigheid en/of
6. Er is sprake van twijfel over de rechtmatigheid en/of
7. Er is sprake van twijfel over de informatievoorziening aan de raad

De keuze van een onderwerp zal altijd worden gemotiveerd.

De voorzitter van de rekenkamer heeft met de WFA gesproken over de onderwerpen die in aanmerking zouden kunnen komen voor onderzoek door de rekenkamer. Om ook de fracties van de raad te leren kennen heeft de voorzitter aan alle fracties verzocht om een kort kennismakingsgesprek te houden -in verband met corona digitaal- en tegelijkertijd de wensen van de fracties ten aanzien van onderzoeksonderwerpen te vernemen. De meeste fracties hebben hierop gereageerd en daarmee is de bestaande longlist aangevuld met meer actuele onderzoeksthema's.

3.2 Longlist van onderzoeksthema's

De onderwerpen die sinds 2020 op de longlist staan zijn de volgende:

- ◇ *De reorganisatie van de gemeente als operatie*
- ◇ *Maankwartier*
- ◇ *Nieuwe Nor*
- ◇ *Filmhuis De Spiegel & invulling/gebruik/aankoop 'Royal complex'*
- ◇ *Koopzondagen*
- ◇ *Update digitale veiligheid*
- ◇ *SSR-ZL*

De onderwerpen die onlangs zijn aangedragen door de raadsfracties:

- ◇ Leegstand
- ◇ Effect van de Corona pandemie op werkloosheid/beroep op de bijstand
- ◇ Effectiviteit budgetsubsidies
- ◇ Doeltreffendheid Regelingen Hulpmiddelen WMO
- ◇ Kwaliteit van contact met burger bij dienstverlening
- ◇ Effectiviteit Gezondheidsbeleid
- ◇ Effectiviteit Armoedebeleid
- ◇ Aanbesteding zwembad Otterveurd
- ◇ Besluitvorming Stadsatelier
- ◇ Inzet subsidies Heerlen Noord
- ◇ Opvolging moties en toezeggingen
- ◇ Aanpak jeugdzorg in vergelijking met andere gemeentes;
- ◇ Centrumontwikkeling;
- ◇ Cultuurbeleid
- ◇ Aanbestedingsprocedures (w.o. Otterveurd; hoe is de raad geïnformeerd).
- ◇ Leeft de gemeente boven zijn stand?
- ◇ Bereikbaarheid (van de gemeente en van de raad) in tijden van digitalisering

3.3 Het onderzoeksprogramma

De rekenkamer heeft de keuze gemaakt voor een onderzoeksprogramma voor 2021 die past binnen de huidige situatie van een herstart en een (tijdelijke) bezuiniging. De korting van €25.000 die in de

begroting van 2021 is doorgevoerd beperkt de onderzoekskracht van de rekenkamer. Er kunnen dit jaar een Quick scan, een Doe-Mee-onderzoek en een groter onderzoek worden uitgevoerd.

Het in 2020 gestarte gezamenlijke onderzoek naar de BsGW zal voor het zomerreces aan u worden aangeboden.

3.3.1 Quick Scan 'Opvolging moties en toezeggingen'

Deze keuze is gebaseerd op aan de ene kant de vraag vanuit de raad, aan de andere kant deze fase van kennismaking van de voorzitter met de gemeente en de gemeenteraad. Dit onderzoek geeft de raad inzicht in de stand van zaken wat betreft de opvolging van de ingediende moties en de toezeggingen die door het college zijn gedaan. Het doel van de quick scan is een overzicht te krijgen van alle moties en toezeggingen die sinds de aanvang van deze raadsperiode zijn gedaan en een beeld te geven of, wanneer en hoe deze zijn afgehandeld en op welke wijze u daarover bent geïnformeerd.

Deze quick scan geeft de voorzitter tevens de mogelijkheid een gedegen beeld te krijgen van de thema's die u de afgelopen jaren van belang heeft gevonden en de wijze waarop hieraan een vervolg is gegeven.

3.3.2 Doe Mee onderzoek NVRR

De Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en rekenkamercommissies organiseert regelmatig een gezamenlijk onderzoek waaraan rekenkamers kunnen deelnemen. Het Doe-Mee-onderzoek 2021 heeft als onderwerp de praktijk van de Wet Openbaarheid van Bestuur, oftewel de Wob.

Openbaarheid is geen gunst die een overheid verleent, maar een recht van een burger. Het stelt hem of haar onder meer in staat de overheid te controleren. Dat is geregeld in de Wob. Wie iets wil weten over bijvoorbeeld een bepaald besluit van de overheid kan hiervoor een Wob-verzoek indienen bij de betreffende overheid. Overheden moeten hier in principe gehoor aan geven, al kan besloten worden bepaalde informatie niet openbaar te maken. Bijvoorbeeld in geval van privacy- of bedrijfsgevoelige informatie. In de Wob is ook geregeld dat overheden binnen een bepaalde termijn op een Wob-verzoek moeten reageren.

Uit een eerste beknopte inventarisatie blijkt dat overheden verschillend met Wob-verzoeken omgaan, net als met de informatie die erover te vinden is. Zo lijken de meeste overheden wel informatie te verschaffen over het indienen van een Wob-verzoek maar verschilt de transparantie over de afhandeling. Er zijn websites waar weinig over de afhandeling te vinden is, er zijn sites waar het besluit op een Wob-verzoek in enkele regels is samengevat en er zijn sites waar het besluit en alle verstrekte informatie voor iedereen toegankelijk is. Deze laatste variant sluit het beste aan bij de nieuwe Wet open overheid die ervoor moet zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar en eenvoudig te ontsluiten is.

Voor een burger kan dit betekenen dat de mogelijkheden om van zijn of haar rechten op openbaarheid van overheidsinformatie gebruik te maken, van overheid tot overheid kunnen verschillen. In dit Doe-Mee onderzoek wordt de huidige praktijk van de Wob in kaart gebracht.

Mogelijke onderzoeksvragen zijn:

- Staat op de website hoe er een Wob-verzoek ingediend kan worden bij de overheidsinstantie?
- Hoeveel WOB-verzoeken zijn er in 2018, 2019 en 2020 bij de gemeente Heerlen ingediend?
- Hoeveel van deze verzoeken zijn niet ontvankelijk verklaard? Is er zicht op de gronden voor het niet-ontvankelijke verklaren?

- Bij hoeveel van de ontvankelijke Wob-verzoeken is de informatie in één keer en tijdig verschaft?
- Welke informatie wordt er over de Wob-verzoeken publiekelijk gedeeld?
- Hoeveel juridische procedures (beroep en bezwaar) zijn er naar aanleiding van een WOB verzoek gevoerd?
- Van wie zijn de Wob-verzoeken afkomst (burgers, journalisten, belangengroeperingen, wetenschappers, etc.)?
- Hoeveel WOB-verzoeken zijn er door een raads-, staten- of AB-lid vanuit die hoedanigheid ingediend?

Een Doe-Mee onderzoek wordt uitgevoerd door een extern onderzoeksbureau. De rekenkamer schrijft zelf de bestuurlijke nota met conclusies en aanbevelingen. De kosten voor een dergelijk onderzoek zijn beperkt.

3.3.3 Een onderzoek op basis van de verzoeken uit de raad

Er wordt een derde onderzoek gepland waarvoor we op dit moment nog geen keuze maken voor het onderzoeksonderwerp. De mogelijkheid bestaat dat er regionaal een thema zal worden onderzocht waaraan Heerlen wil deelnemen. Het kan ook dat de actualiteit vraagt om een onderzoek naar een bepaald thema. Er liggen een aantal speciale verzoeken die door diverse fracties zijn gesteld. Deze beschrijven we hierna. De rekenkamer zal te zijner tijd een keuze maken in overleg met de WFA.

3.3.4 Speciale verzoeken

Vanuit diverse fracties is het verzoek gekomen om het proces van planvorming tot en met de *aanbesteding van zwembad Otterveurd*. De doelstelling van het onderzoek is om het traject te onderzoeken en te beoordelen of alles in goede orde is verlopen en of er voldoende aandacht is besteed aan het beperken van de risico's van dit project voor de stad Heerlen. En tevens aanbevelingen te geven inzake verbeterpunten voor toekomstige aanbestedingen.

Omdat de aanbesteding nog loopt is het op dit moment niet wenselijk om een onderzoek te starten. Na gunning van het project kan deze aanbesteding, mogelijk gecombineerd met andere aanbestedingen van de laatste jaren, kunnen worden onderzocht op rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid en/of op de wijze waarop de raad is geïnformeerd over deze aanbestedingen.

Een verzoek dat al eerder is ingediend is een onderzoek naar de rechtmatigheid van gang van zaken bij *Shared Service Centre-Zuid Limburg (SSC-ZL)* met betrekking tot de verdeling van de kosten tussen de deelnemende gemeenten. De bedoeling van de vraagsteller is inzicht te verwerven in het deel van de kosten dat de gemeente Heerlen betaalt voor de desintegratie van het SSC, met als doel lessen voor de toekomst te trekken. De rekenkamer heeft hierover een notitie opgesteld, die is met de WFA is besproken op 1 juli 2020. In deze notitie is vastgesteld dat er nog een aantal onderzoeksvragen is, dat voor de besluitvorming in het bestuur van Heerlen nuttig zijn om te beantwoorden en lessen uit te trekken:

- ◇ Welke afspraken met betrekking tot de desintegratie zijn in de beginfase gemaakt?
- ◇ Hoe is de besluitvorming tot de oprichting van en samenwerking in het SSC-ZL in het gemeentebestuur raad van Heerlen verlopen?
- ◇ Is de raad goed geïnformeerd over de haalbaarheidsstudie, en is het raadsbesluit goed toegelicht? Hoe zijn de mogelijke heroverwegingsmomenten, zoals de uittrede van de provincie uit het project, in het gemeentebestuur van Heerlen gepercipieerd?
- ◇ Hoe is de raad in de jaren 2017-2018 geïnformeerd over de resultaten van het SSC-ZL?
- ◇ Hoe is het draagvlak onder de medewerkers in Heerlen georganiseerd?
- ◇ Hoe zijn de uiteindelijke afspraken omtrent de verdeling van de desintegratiekosten tot stand gekomen?
- ◇ Welke rechtvaardiging werd gegeven aan de voorgestelde verdeling?

De Rekenkamer Heerlen ziet aanleiding om met bovenstaande vragen een onderzoek naar de besluitvorming inzake het SSC-ZL uit te voeren, maar kan zich voorstellen dat er zich meer actuele vragen aandienen, die u op dit moment beter ondersteunen in uw taak.

4 Begroting 2021

Zoals in de inleiding reeds is aangegeven, is er op het budget van de Rekenkamer van €61.000 in 2021 een bezuiniging van €25.000 doorgevoerd. Dit beperkt de mogelijkheden van onderzoek aanzienlijk. Uitgaande van de aanname dat een aantal PM posten vanuit de organisatie gedekt zullen worden, kunnen we u toch een sluitende begroting aanbieden.

4.1 Begroting rekenkamer Heerlen 2021.

Kostenpost	aantal uren	onderzoek (€80)	overleg (€50)	(reis)kosten	
Quick scan moties en toezeggingen	100	8000			
Onderzoek 2	230	18400			
Doe-Mee onderzoek	40	3200		300	
Coördinatie en directie rekenkamer (incl. reiskosten)	26		1300	800	
Contacten met de raad, regio, andere rekenkamers en externen	50		2500	800	
Secretariaat	PM				
Website en toegankelijk maken documenten	PM				
Overige kosten (NVR)				700	
Totaal		29600	3800	2600	36000

Bijlage. Nevenfuncties leden Rekenkamer Heerlen

Voorzitter Margriet van Tulder

- Directeur/Eigenaar Van Tulder Advies
- Lid van de rekenkamercommissie Oss

Plaatsvervangend voorzitter Etienne Lemmens

- Vennoot Prae B.V. en BB35 BV, onderzoek en advies op sociale zekerheid en arbeidsmarktvaartstukken;
- Voorzitter Rekenkamercommissies Brunssum en Landgraaf;
- Lid Rekenkamercommissies Son & Breugel en Geldrop-Mierlo;
- Lid/penningmeester Rekenkamer BEL (Blaricum, Eemnes en Laren);
- Bestuurssecretaris Nederlandse Vereniging voor Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVERR);
- Lid sectorbestuur FNV Zelfstandigen;
- Lid Raad van Toezicht de Tussenvoorziening te Utrecht;
- Secretaris Stichting Orbis, sociale zekerheid en arbeidsmarktvaartstukken.